

Pääkirjoitus

Teppo Eskelinen & Jukka Mäkinen

Ensimmäistä kertaa ilmestyvä Poliittinen talous -lehti tervehtii lukijoitaan. Lehti tulee ilmestymään jatkossa (vähintään) kerran vuodessa sähköisenä julkaisuna. Julkaisu ajoittuu loppuvuoteen. Artikkeleita voidaan kuitenkin julkaista ja hyväksyä pitkin vuotta. Julkaisemme sekä referee-artikkeleita, toimitettuja katsausartikkeleita että kirja-arvosteluja. Pyrimme vakiintumaan keskeiseksi areenaksi politiikan ja talouden rajapintoja koskevalle poikkitieteelliselle tutkimukselle Suomessa.

Poliittisesta taloudesta puhutaan tänä päivänä Suomessa enemmän kuin aikoihin, mutta alan tutkimus on sirpaloitunut yksittäisten tutkijoiden varaan eri yhteiskuntatieteellisiin ja humanistisiin yksiköihin. Siksi tämä lehti: uskomme, että poliittinen talous on itsenäinen tutkimusala, ja tutkimusalalla on syytä olla oma julkaisu.

Ensimmäisen numeron toimittaminen on kulkenut käsi kädessä Poliittisen talouden tutkimuksen seuran perustamisen ensi vaiheiden ja kasvukipujen kanssa. Äskettäin perustetun seuran täytyy huolehtia toiminnan juridisista puolista jopa akateemisen toiminnan kustannuksella saadakseen toimintansa asianmukaisesti käyntiin. Vastaavalla tavalla tuoreen tieteellisen lehden toimittamisessa joutuu ajattelemaan julkaisujärjestelmiä ja viittauskäytäntöjä enemmän kuin välttämättä haluaisi.

Oli miten oli, Poliittisen talouden tutkimuksen seura on nopeasti vakiinnuttanut asemansa suomalaisessa keskustelussa. Myös nyt ilmestyvästä lehdestä voi olla vilpittömästi ylpeä. Toki tulevaisuudessa toimitustyö tulee olemaan systemaattisempaa. Lehden toimintaa myös ohjaa jatkossa toimintuskunta, jonka nimeäminen on toistaiseksi kesken.

Tämän numeron teksteillä on kaksi keskeistä taustaa. Ensimmäinen on jo mainittu Poliittisen talouden tutkimuksen seuran perustaminen. Toinen on toukokuussa 2013 järjestetty Pelon taloustiede -seminaari, jonka yhteydessä myös seuran perustaminen tapahtui.

Poliittisen talouden tutkimuksen yleisiä kysymyksiä esittelee tässä numerossa seuran puheenjohtaja Ville-Pekka Sorsa. Sorsan pohdiskelevassa

kirjoituksessa ”Mitä on poliittinen talous ja miksi sitä pitää tutkia?” etsitään erilaisia tapoja määritellä talous ja politiikka kenttinä tai ymmärtää poliittinen talous itsenäisenä tutkimuskohteena. Sorsa päättyy vetoamaan ennen kaikkea performatiivisuuden ideaan etsiessään politiikan ja talouden metodologista kohtaamis pintaa, käsiteltyään ensin useita tapoja ymmärtää ”poliittinen” ja ”talous”.

Sen verran itseensä katsova julkaisu Poliittinen talous on, että otamme mielellämme jatkossakin vastaan kirjoituksia, jotka käsittelevät poliittista taloutta tutkimuskohteena ja tämän kohteen rajausta.

Keväinen Pelon taloustiede -seminaari kokosi yhteen toistakymmentä eri tieteenaloja edustavaa tutkijaa esitelmöimään hyvinkin vaihtelevista teemoista. Taustana oli havainto siitä, että talous esiintyy julkisessa puheessa lähinnä epävarmuuksien, alistamisen ja pelkojen yhteydessä. Talouspuhe on puhetta kriiseistä ja loputtomista yt-neuvotteluista. Kuitenkin itse taloustiede esiintyy kummallisen neutraalina, konservatiivisena jatkuvuuksien ja harmittomien transaktioiden tieteenä. Seminaarin tarkoituksena oli analysoida tätä ristiriitaa ja tutkia taloutta nimenomaan pelkojen kenttänä.

Näitä esitelmiä varmasti nähdään jatkossa julkaistuin eri foorumeilla. Tähän julkaisuun on jalostunut referee-artikkeleiksi Mikko Jakosen artikkeli ”Thomas Hobbes ja pelon taloustiede” ja Katariina Mäkisen artikkeli ”Rajoja ja säröjä. Talous maahanmuuttovastaisessa keskustelussa”. Mukana on myös Elina Aaltion katsausartikkeli ”Hyvinvointivaltio, Baumolin tauti ja väärät lääkkeet”.

Kaikki nämä tekstit edustavat hyvin erilaisia teemoja, joissa kuitenkin näkyy yhteinen nimittäjä. Jakosen artikkeli on filosofianhistoriallinen katsaus, joka avaa kiinnostavalla tavalla nykyisen talousjärjestelmän perustoja Thomas Hobbesin filosofian tutkimisen kautta. Hobbes oli jonkinlainen uuden ajan ensimmäinen filosofi ja ratkaiseva modernin käänteen kannalta. Jakonen tuo esiin pelon merkityksen Hobbesin teoriassa poliittisen järjestelmän ja sitä kautta talousjärjestelmän perustana. Talouden perusta on omistusoikeudessa, ja omistusoikeus syntyy vasta järjestäytyneen yhteiskunnan myötä ja nojaa jossain mielessä aina pelon varaan.

Mäkisen artikkelissa tutkitaan maahanmuuttovastaisen keskustelun tärkeintä areenaa Hommaforumia, tarkoituksena analysoida miten talous ja siihen liittyvät pelot esiintyvät foorumin keskusteluissa. Mäkinen löytää

kolme erilaista puhetapaa taloudesta ja pelosta, ja osoittaa ”me”-yhteisön lopulta hajoavan keskusteluissa. Rajoihin ilmestyy säröjä. Lopulta maahanmuuttovastainen puhe toistaa uusliberaalin paradigman mallia hyödyllisistä (tuottavista) ja hyödyttömistä (tuottamattomista) yksilöistä.

Aaltio analysoi artikkelissaan Baumolin tautia. Tällä tarkoitetaan teoriaa, jonka mukaan palveluiden tuottavuus heikkenee tendenssinomaisesti suhteessa muun talouden tuottavuuteen. Baumolin tautiinhan viitataan suorastaan refleksinomaisesti, kun halutaan esittää hyvinvointivaltion paisuneen liian suureksi ja kaipaavan julkisen sektorin tuottavuutta lisääviä uudistuksia. Aaltio tarjoaa strategiaksi chartalistista teoriaa, jossa osoitetaan valtiolla olevan huomattavasti vähemmän kulutusrajoitteita kuin uusklassinen taloustiede esittää.

Lehti sisältää myös kaksi kirja-arvostelua, kahdesta hyvin erityyppisestä kirjasta. Näitä julkaisemme jatkossa mielellämme, sekä kotimaisesta että kansainvälisestä poliittisen talouden kirjallisuudesta.

Poliittista taloutta pohditaan seuraavan kerran tutkimuspäivän verran taas keväällä. Esiin nousee varmasti taas uudenlaisia näkökulmia tutkimusalaan. Seuran toiminta jatkunee erilaisten tilaisuuksien muodossa myös ennen sitä.